ئاڵای «ڕەش» ی ماڵپەڕەکانی دەستگەیشتن لەسەر ئەمنەت و هەڵاواردن لە بەشداریکردنی هاوڵاتیان لە بڕیاردان

ئ.ئەحمەد ڕەشید

لە ساڵی ڕابردوودا، ٦٢ ماڵپەڕی حکومەتی لە هەرێمی کوردستان بە شێوەی جیا جیا کەوتنە بەر هێرشی سایبەری و بەشێکیان بۆ ماوەیەکی درێژ لە کار کەوتن. ئەم ڕاپۆرتە ئەو ماڵپەڕانە ڕوون دەکاتەوە کە چۆن کار دەکەن، کێ بەرپرسیارە لە پارێزگاکان و چۆن دەتوانرێت ئەو کێشانە چارەسەر بکرێن کە ڕێگە لە هاوڵاتیان دەگرن بۆ دەستگەیشتن بە زانیاری و خزمەتگوزاری.

(ئەنجامی لێکۆڵینەوەی ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر)

ئەندامی ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر ئەو ڕاپۆرتەی ڕاگەیاند کە ٤١ ماڵپەڕی حکومەتی لە ساڵی ڕابردوودا هێرشی سایبەریان کراوەتە سەر و ٢٣ یان ماوەیەکی درێژ کار نەکردن. ئەو ماڵپەڕانە زۆربەیان بۆ خزمەتگوزاری هاوڵاتیان بەکار دێن وەک تۆماری زەوی و موڵک، پارەدان بە کڕیارانی کارەبا، وەرگرتنی بڕیارنامەی کار و ڕاگەیاندنی ئەنجامی پێشبڕکێکان. ئەندامێک ڕوونی کرد کە زۆربەی ئەو هێرشانە لە ماوەی ٦ مانگی ڕابردوودا ڕوویان داوە و زیانی دارایی گەورە گەیشتووە بە بودجەی ئەو پارێزگایە.

ئەندامەکە ئاماژەی بە ئەنجامی لێکۆڵینەوەیەکی ناوخۆیی کرد کە تیایدا ٥٨٪ ی کارمەندانی بەشی تەکنەلۆژیای زانیاری وتیان کە پێویستیان بە ڕاهێنانی خێرا هەیە لە سەر پارێزگای ئەمنیەت و چۆنیەتی گەڕاندنەوەی زانیاری کاتی کاتێک هێرش دەکرێتە سەر. ئەو کارمەندانە ئاماژەیان بە کەمی بودجە کرد کە تەنها ٣٪ ی بودجەی گشتی ئەو پارێزگایە بە تەرخان کراوە بۆ پارێزگای سایبەری، کە بەراورد لەگەڵ ساڵی ڕابردوودا کەمێکە کەمتر بووە.

ئەندامێکی تر ئاماژەی بە پرۆژەی پارێزگای هەولێر کرد کە ساڵی داهاتوو دەستپێ دەکات و تیایدا سیستەمێکی کاتی دروست دەکرێت بۆ ڕاگرتنی زانیاری گرنگ لە دەرەوەی سێرڤەرەکانی پارێزگا. ئەو پرۆژەیە ٤ ملیۆن دۆلار تێچووی هەیە و لە لایەن کۆمپانیایەکی نێودەوڵەتییەوە جێبەجێ دەکرێت. ئەندامەکە وتی ئەگەر ئەو سیستەمە ساڵی ڕابردوو هەبایە، زۆربەی ئەو زانیارییانە کە لە کاتی هێرشی سایبەریدا لەناو چوون دەگەڕێنرانەوە.

(ئەنجامی لێکۆڵینەوەی ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر)

ئەندامێکی تر ئاماژەی بە کێشەی کارمەندان کرد و وتی زۆربەی ئەو کارمەندانەی کە بەرپرسیارن لە پارێزگای هەولێر، ڕاهێنانی پێویستیان نییە لە سەر پارێزگای ئەمنیەت و چۆنیەتی بەکارهێنانی ئامێرەکانی ئاگرکوژێنەوە. ئەو کارمەندانە وتیان کە زۆربەیان بە شێوەی کاتی لە شوێنی تر وەرگیراون و کەمتر لە ساڵێک لە کاردا ماونەتەوە. ئەندامەکە داوای کرد کە بودجەی تایبەت بۆ ڕاهێنان لە ساڵی داهاتوودا زیاد بکرێت.

ئەندامێکی تر ئاماژەی بە کێشەی کارەبا کرد و وتی کاتژمێرەکانی کارەبا گەیشتۆتە ١٣ کاتژمێر لە ڕۆژێکدا لە هەندێک لە شوێنەکانی پارێزگای هەولێر. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ئەو کێشەیە چارەسەر نەکرێت، کار بە ئامێرە ئۆتۆماتیکییەکان ناکرێت و کارمەندان ناچارن بە دەستی کار بکەن. ئەو ئەندامە داوای لە وەزارەتی کارەبا کرد کە لە ماوەی ٦ مانگی داهاتوودا ڕاپۆرتێکی تەواو پێشکەش بکات لەسەر ئەو شوێنانەی کە کێشەی کارەبایان هەیە.

ئەندامێکی تر باسی لە کێشەی ئەمنیەتی ئامێرەکانی ئاگرکوژێنەوە کرد و وتی زۆربەی ئامێرەکانی ئاگرکوژێنەوە لە ساڵی ٢٠٠٨ دا کڕدراون و ئێستا کاتی سوتاندنیان تێپەڕیوە. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ئامێرێکی نوێ بکڕدرێت، دەبێ بە پێی پێوەرە نێودەوڵەتییەکان بێت و لە لایەن کارمەندانی پسپۆڕەوە تاقی بکرێتەوە پێش ئەوەی بگەیەنرێتە شوێنەکان.

(ئەنجامی لێکۆڵینەوەی ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر)

ئەندامێکی تر ئاماژەی بە کێشەی ڕاگەیاندن کرد و وتی زۆربەی ئەو ڕاگەیاندنانەی کە لە پارێزگای هەولێر دەکرێن، کاتی خۆیان ڕاپۆرتی تەواو و ڕاست و دروستیان بڵاو کردووەتەوە لە سەر ئەو کێشانەی کە ڕوویان داوە. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ئەو ڕاگەیاندنانە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ لە گەڵ ئەو کارمەندانەی کە بەرپرسیارن لە کێشەکان ڕاوێژ بکەن، ئەوا ڕاپۆرتەکان زۆر باشتر دەبن و متمانە بە زانیاری زیاتر دروست دەبێت.

ئەندامێکی تر داوای لە ڕاگەیاندنەکان کرد کە ڕاپۆرتەکانیان لەسەر ئەو کێشانە بڵاو بکەنەوە کە کاریگەریان لەسەر ژیانی ڕۆژانەی هاوڵاتیان هەیە، وەک کێشەی کارەبا و ئاو و ڕێگاوبان. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ڕاگەیاندنەکان بە شێوەیەکی بەردەوام ئەو کێشانە بڵاو بکەنەوە، ئەوا هاوڵاتیان هەست دەکەن کە کێشەکانیان گرنگە و دەبێتە هۆی ئەوەی کە بڕیارە باشەکان بدرێن.

(ئەنجامی لێکۆڵینەوەی ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر)

ئەندامێکی تر ئاماژەی بە کێشەی ئەمنیەتی ئامێرەکانی ئاگرکوژێنەوە کرد و وتی زۆربەی ئامێرەکانی ئاگرکوژێنەوە لە ساڵی ٢٠٠٨ دا کڕدراون و ئێستا کاتی سوتاندنیان تێپەڕیوە. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ئامێرێکی نوێ بکڕدرێت، دەبێ بە پێی پێوەرە نێودەوڵەتییەکان بێت و لە لایەن کارمەندانی پسپۆڕەوە تاقی بکرێتەوە پێش ئەوەی بگەیەنرێتە شوێنەکان.

ئەندامێکی تر داوای لە ڕاگەیاندنەکان کرد کە ڕاپۆرتەکانیان لەسەر ئەو کێشانە بڵاو بکەنەوە کە کاریگەریان لەسەر ژیانی ڕۆژانەی هاوڵاتیان هەیە، وەک کێشەی کارەبا و ئاو و ڕێگاوبان. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ڕاگەیاندنەکان بە شێوەیەکی بەردەوام ئەو کێشانە بڵاو بکەنەوە، ئەوا هاوڵاتیان هەست دەکەن کە کێشەکانیان گرنگە و دەبێتە هۆی ئەوەی کە بڕیارە باشەکان بدرێن.

(ئەنجامی لێکۆڵینەوەی ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر)

ئەندامێکی تر ئاماژەی بە کێشەی کارمەندان کرد و وتی زۆربەی ئەو کارمەندانەی کە بەرپرسیارن لە پارێزگای هەولێر، ڕاهێنانی پێویستیان نییە لە سەر پارێزگای ئەمنیەت و چۆنیەتی بەکارهێنانی ئامێرەکانی ئاگرکوژێنەوە. ئەو کارمەندانە وتیان کە زۆربەیان بە شێوەی کاتی لە شوێنی تر وەرگیراون و کەمتر لە ساڵێک لە کاردا ماونەتەوە. ئەندامەکە داوای کرد کە بودجەی تایبەت بۆ ڕاهێنان لە ساڵی داهاتوودا زیاد بکرێت.

ئەندامێکی تر باسی لە کێشەی کارەبا کرد و وتی کاتژمێرەکانی کارەبا گەیشتۆتە ١٣ کاتژمێر لە ڕۆژێکدا لە هەندێک لە شوێنەکانی پارێزگای هەولێر. ئەو ئەندامە وتی ئەگەر ئەو کێشەیە چارەسەر نەکرێت، کار بە ئامێرە ئۆتۆماتیکییەکان ناکرێت و کارمەندان ناچارن بە دەستی کار بکەن. ئەو ئەندامە داوای لە وەزارەتی کارەبا کرد کە لە ماوەی ٦ مانگی داهاتوودا ڕاپۆرتێکی تەواو پێشکەش بکات لەسەر ئەو شوێنانەی کە کێشەی کارەبایان هەیە.

ئەندامێکی تر باسی ل